

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДИЦИНА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»

Ступінь освіти	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Цивільна безпека
Тривалість викладання	Весняний семестр
Кількість кредитів	4 кредитів ЄКТС (120 год)
Заняття:	2-й семестр (3,4 чверть)
Лекції	2 год./тижд.
Практичні	1 год./тижд.
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=6124>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти.

Онлайн-консультації: Microsoft Teams, електронна пошта.

Інформація про викладача:

Чеберячко Юрій Іванович

доктор технічних наук, професор,
професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки

Сторінка кафедри ОПЦБ: <https://aop.nmu.org.ua/ua/>

Персональна сторінка: <https://aop.nmu.org.ua/ua/t/cheberyachkou/>

E-mail: cheberiyachko.yu.i@nmu.one

1. Анотація до курсу

Курс «Медицина надзвичайних ситуацій» спрямований на підготовку фахівців, здатних ефективно діяти в умовах аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій. Лекційна частина курсу охоплює ключові аспекти теоретичної підготовки, включаючи принципи організації медичного забезпечення, планування медико-санітарних заходів, організацію медичної евакуації, надання домедичної допомоги, а також функціонування медичних пунктів і шпиталів у надзвичайних умовах. Особлива увага приділяється медико-тактичним характеристикам аварій, транспортних катастроф, стихійних лих, отруєнь хімічними речовинами та міжнародному досвіду організації медичного забезпечення. Здобувачі освіти ознайомляться з порядком дій у зонах масового ураження та осередках інфекційних захворювань. Практичні заняття зосереджені на формуванні професійних навичок: складання аптечок для домедичної допомоги, тимчасова зупинка кровотеч, надання допомоги при укусах тварин і комах, організація евакуації населення, а також дії в умовах масового скупчення людей та інфекційних спалахів. Курс завершується тестовими роботами та захистом практичних звітів, що сприяє комплексному оцінюванню знань і вмінь здобувачів освіти, та забезпечить цілісне розуміння принципів медичного забезпечення в надзвичайних ситуаціях.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – полягає у формуванні компетентностей щодо застосування теоретичних знань та практичних навичок для ефективної організації, планування та реалізації заходів медичного забезпечення населення в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

Завдання курсу:

- Ознайомлення з теоретичними основами організації медичного забезпечення в умовах аварій, катастроф і стихійних лих.
- Формування навичок планування та реалізації медико-санітарних заходів, включаючи організацію медичної евакуації та функціонування медичних пунктів.
- Навчання методам надання домедичної допомоги в різних сценаріях, таких як укуси тварин, кровотечі, невідкладні стани та інфекційні спалахи.
- Вивчення медико-тактичних характеристик аварій, транспортних катастроф, стихійних лих та отруєнь хімічними речовинами.
- Ознайомлення з міжнародним досвідом і стандартами медичного забезпечення в надзвичайних ситуаціях.
- Підготовка до швидкого прийняття рішень і координації дій у зонах масового ураження та при масовому скупченні людей.
- Формування навичок складання звітів і захисту практичних робіт для оцінки рівня засвоєння матеріалу.

3. Результати навчання:

Після успішного завершення курсу здобувачі освіти будуть здатні:

- Застосовувати етапи планування медичного забезпечення в надзвичайних ситуаціях: проводити оцінку ризиків та потреб, розробляти плани реагування, забезпечувати координацію з іншими службами та організовувати тренування й навчання персоналу
- Надавати домедичну допомогу постраждалим при різних типах ушкоджень: застосовувати алгоритми травмогляду, проводити первинний огляд за системою ABC, оцінювати функції життєво-важливих органів і систем, використовувати аптечки першої допомоги та надавати психологічну підтримку постраждалим.
- Аналізувати медико-тактичну характеристику транспортних катастроф (авіаційних, дорожньо-транспортних, на річковому, морському та залізничному транспорті) та стихійних лих (повені, посухи, урагани, шторми, землетруси, снігові лавини, заноси, зледеніння, блискавки) і планувати медичні заходи реагування.
- Застосовувати міжнародний досвід організації медичного забезпечення в надзвичайних ситуаціях: аналізувати кращі практики та стандарти, здійснювати координацію міжнародних медичних місій та брати участь в обміні досвідом і навчанні.
- Організовувати порядок дій у зоні масового ураження: створювати сортувальні зони, проводити первинне медичне сортування за системою START, застосовувати кольорове позначення сортувальних категорій і сортувальні мітки, забезпечувати евакуацію постраждалих.

Дисциплінарні результати навчання сформовано на основі ПРН освітньо-професійній програмі «Цивільна безпека» першого (освітньо-професійного) рівня

вищої освіти (PH20, PH23, PH25).

4. Структура курсу 3 чверть

Види та тематика навчальних занять	Внесок в загальну оцінку, %
ЛЕКЦІЇ	40
<i>Основні принципи організації медичного забезпечення в надзвичайних ситуаціях</i>	40
<i>Планування медичного забезпечення у надзвичайних ситуаціях</i>	
<i>Організація медичної евакуації</i>	
<i>Надання домедичної допомоги у надзвичайних ситуаціях</i>	
<i>Організація роботи медичних пунктів та шпиталів</i>	
<i>Медико-санітарне забезпечення населення у надзвичайних ситуаціях</i>	
<i>Тестова робота</i>	
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	60
Практична робота 1	30
<i>Визначення вимог щодо складу аптечки для домедичної допомоги на підприємстві та порядку її зберігання</i>	
<i>Звіт з роботи № 1 та захист практичної роботи.</i>	
Практична робота 2	30
<i>Вивчення способів та засобів тимчасової зупинки кровотечі</i>	
<i>Звіт з роботи № 2 та захист практичної роботи.</i>	
Загальна кількість	100

4 чверть

Види та тематика навчальних занять	Внесок в загальну оцінку, %
ЛЕКЦІЇ	40
<i>Медико-тактична характеристика аварій</i>	40
<i>Медико-тактична характеристика транспортних катастроф</i>	
<i>Медико-тактична характеристика стихійних лих</i>	
<i>Міжнародний досвід організації медичного забезпечення в надзвичайних ситуаціях</i>	
<i>Порядок дії у зоні масового ураження</i>	
<i>Отруєння хімічними речовинами</i>	
<i>Тестова робота</i>	
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	60
Практична робота 3	20
<i>Домедична допомога в разі укусів тварин та комах</i>	
<i>Звіт з роботи № 3 та захист практичної роботи.</i>	
Практична робота 4	20
<i>Евакуація населення з зони надзвичайної ситуації</i>	
<i>Звіт з роботи № 4 та захист практичної роботи.</i>	

Практична робота 5	
<i>Правила поведінки і дій в умовах масового скупчення людей та в осередках інфекційних захворювань</i>	20
<i>Звіт з роботи № 5 та захист практичної роботи.</i>	
Загальна кількість	100

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Технічні засоби навчання: навчальна література, лабораторне, комп'ютерне та мультимедійне обладнання кафедри охорони праці та цивільної безпеки.

Програмне забезпечення: MS Office 365, у тому числі активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one), використання дистанційної платформи Moodle (<https://do.nmu.org.ua/>).

Лабораторне обладнання: Манекен СЛР Laerdal Little Anne Q CPR, Манекен «Штучне дихання».

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі **поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП». Ліквідація академічною заборгованості проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає тестові та практичні запитання.

Теоретична частина оцінюється за результатами здачі тестової контрольної роботи. Загалом за роботу отримується **максимум 40 балів**, тобто 40% від оцінки за дисципліну.

Практичні роботи (8 робіт – у вигляді індивідуального завдання з кожної, розподіл % див. в таблиці розділу 4) виконуються у письмовому вигляді (звіт з кожної роботи оцінюється в межах балів, представлених в таблиці розділу 4, загалом практичні роботи враховуються як 60% (максимум 60 балів). Практичні роботи захищаються у вигляді опитування за звітом. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 60 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Максимальне оцінювання поточного контролю в балах:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
40	60	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання**.

Диференційований залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає тести з теоретичної частини курсу та завдання з практичної. Білет складається з 20 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 3 бали (разом 60 балів) та 2 завдань з практичної частини, кожне з яких оцінюється максимум у 20 балів (разом 40 балів), причому:

- 20 балів – відповідність еталону;
- 15-19 балів – відповідність еталону з незначними помилками;
- 10-14 балів – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкриті;
- 6-9 бали – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 1-5 бал – фрагментарні результати у відповідності до теми запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за тестові завдання та завдання з практичної частини додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується "Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" (<https://cutt.ly/IBesJEc>).

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на корпоративну е-пошту НТУ «ДП» або в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку.

Ліквідація академічної заборгованості з навчальної дисципліни відбувається відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої

освіти»

https://old.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/Regulations_on_evaluation_of_educational_results.pdf

Повторне складання підсумкового контролю з дисципліни, коли студент отримав оцінку «незадовільно» (нижче 60-ти балів), допускається не більше двох разів. Спроби студента виправити оцінку й не допустити академічної заборгованості обмежуються терміном в один місяць після закінчення екзаменаційної сесії.

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Найважливіша небезпека: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «команди» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації Навчально-наукового інституту природокористування.

7.6. Визнання результатів неформальної освіти. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, регулює «Положення про визнання в НТУ «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/eoyod>.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Ченчева О.О., Чеберячко Ю.І., Геращенко С.В., Домедична допомога: Навчальний посібник. – Кременчук.: КрНУ імені Михайла Остроградського, 2022. – 125 с.
2. Домедична допомога на місці події: практичний посібник / П.Б. Волянський, А. М. Гринзовський, С. О. Гур'єв та ін. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 224с.
3. Карамішев Д., Гордієнко Л. Тактична медицина та безпека в умовах бойових дій : навч. посіб. Львів : «Магнолія 2006», 2023. – 320 с.

4. Cheberyachko, S.I., Cheberyachko, Yu.I., Deryugin, O.V., Tretyak, O.O., Bas, I.K. (2022). Estimation of influence of psychophysiological condition of the driver on safety of passenger automobile transportations. Сучасні технології в машинобудуванні та транспорті, 1(18), 5-14. <https://doi.org/10.36910/automash.v1i18.755>.
5. Використання матриці Хеддона для оцінки ризику дорожньо-транспортної пригоди / В. ЦОПА Ю. Чеберячко та ін. Сучасні технології в машинобудуванні та транспорті. 2022. Т. 2, № 19. С. 221–233. URL: <https://doi.org/10.36910/automash.v2i19.921>
6. Кайніболоцький А. В., Чеберячко Ю. І. Перспективні технології на захисті працівників у найскладніших ситуаціях. Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих учених "Актуальні проблеми життєдіяльності суспільства". 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2222-5099.2023.11.5>
7. Голінько, В. І., Чеберячко, Ю. І., Дерюгін, О.В., Архірей* М. М. (2022). Удосконалення процедури оцінки професійного ризику на промисловому підприємстві. Проблеми охорони праці в Україні, 38(1–2), 3–14.
8. Слюта В. В, Володченкова Н. В., Чеберячко Ю.І. Першочергові дії очевидців нещасного випадку. Молодь: наука та інновації: матеріали XI Міжнародної науково-технічної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. Дніпро : НТУ «ДП», 2023. Т. 1. С. 398-399.

Методичне забезпечення

1. Цивільна безпека. Методичні рекомендації до самостійної роботи і практичних занять «Порядок надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах» для бакалаврів усіх спеціальностей/ І.А. Шайхлісламова, Ю.І. Чеберячко, Столбченко О.В. Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка». – Д. : НТУ «ДП», 2023. – 34 с.
2. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з навчальної дисципліни “Медицина надзвичайних ситуацій” для студентів спеціальності 263 – Цивільний захист, освітньої програми «Охорона праці» заочної форми навчання / уклад. Н.Є. Твердохлебова – Х. : НТУ “ХП”, 2022. – 18 с.
3. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни “Перша невідкладна домедична допомога у надзвичайних ситуаціях” для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” спеціальності 263 “Цивільна безпека” / уклад.: Н. Є. Твердохлебова, Н. С. Євтушенко – Харків: НТУ «ХП», 2023. – 13 с.
4. Медицина надзвичайних ситуацій [Текст] : підруч. для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Чаплик В. В., Олійник П. В., Омельчук С. Т. - 2-ге вид., допов., перероб. - Вінниця : Нова Книга, 2021. - 346 с.
5. Medicine of emergency situations [Text] : textbook for students of higher medical educational establishments of IV level of accreditation / V. V. Chaplyk [et al.]. - 2nd ed. - Vinnytsia : Nova Knyha, 2020. - 371 p.

Законодавчі та нормативно-правові акти

1. Порядки надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах : Наказ; МОЗ України від 09.03.2022 № 441 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0356-22>
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2801-12>
3. Про екстрену медичну допомогу : Закон України від 05.07.2012 № 5081-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5081-17>

4. Порядок підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Зразок, Форма типового документа від 21.11.2012 № 1115 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1115-2012-%D0%BF>
5. Нормативи прибуття бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги на місце події : Постанова Кабінету Міністрів України; Критерії від 21.11.2012 № 1119 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1119-2012-%D0%BF>
6. Перелік лікарських засобів у медичних аптечках транспортних засобів : Наказ; МОЗ України від 07.07.1998 № 187 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0465-98>
7. Порядки надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах : Наказ; МОЗ України від 09.03.2022 № 441 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0356-22>

Інформаційні ресурси

- 1 <http://www.dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
- 2 <http://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій.
3. Інтерактивний тренажер з домедичної допомоги «life-saver» - <https://life-saver.org.uk/>
4. <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5145>
5. [End of module 1 quiz - First Aid for Free](#)